

«**Εγώ & Εσύ...**
Δυναμώνουμε
Μαζί»

«Εγώ & Εσύ... Δυναμώνουμε Μαζί»

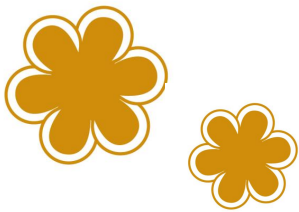
Πρόγραμμα ενίσχυσης κοινωνικών & προσωπικών
δεξιοτήτων για την πρόληψη των εξαρτητικών συμπεριφορών
σε μαθητές ηλικίας 6-12 ετών

Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων & Προαγωγής της
Ψυχοκοινωνικής Υγείας Π.Ε. Αχαΐας

Σε συνεργασία με τον Ο.ΚΑ.ΝΑ

Συγγραφή & Επιμέλεια:

- Ελένη Κουρλέση, Κοινωνική λειτουργός - Επιστημονικό στέλεχος του Κέντρου Πρόληψης Αχαΐας «Καλλίπολις»
- Βίκυ Κυρίτση, Κοινωνική λειτουργός - Επιστημονικό στέλεχος του Κέντρου Πρόληψης Αχαΐας «Καλλίπολις»

Επιστημονικά Υπεύθυνη Κέντρου Πρόληψης Αχαΐας «Καλλίπολις»:

- Ιωάννα Ζορμπά, Κοινωνική Λειτουργός

Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων & Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Π.Ε. Αχαΐας

- Ν.Ε.Ο. Πατρών - Αθηνών 35, Τ.Κ 26 442, Πάτρα, τηλ/fax: 2610226948 & 2610623290 , e-mail: kpachaia@pat.forthnet.gr, [http:// www.kpachaia.gr](http://www.kpachaia.gr)

Ποιοι είμαστε:

Το Κέντρο Πρόληψης Εξαρτήσεων και Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, «Καλλίπολις» είναι Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία που λειτουργεί στο Νομό από το 1998 με τη στήριξη και εποπτεία του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ) και Εταίρους: την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τους Δήμους: Πατρέων, Δυτικής Αχαΐας, Αιγιαλείας & Καλαβρύτων, την Περιφερειακή Ένωση Δήμων Δυτικής Ελλάδας (ΠΕΔ), τη Κίνηση ΠΡΟΤΑΣΗ, τον Ιατρικό Σύλλογο και το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Βασικός στόχος των προγραμμάτων του είναι η πρόληψη των εξαρτήσεων και η προαγωγή της υγείας στην οικογένεια, το σχολείο και το ευρύτερο περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύσσονται τα παιδιά και οι έφηβοι.

Το Κέντρο Πρόληψης Αχαΐας στελεχώνεται με ένα διοικητικό στέλεχος και μια διεπιστημονική ομάδα (Ψυχολόγοι, Κοινωνικοί Λειτουργοί κ.λπ.) κατάλληλα εκπαιδευμένη σε θέματα πρόληψης η οποία αναλαμβάνει το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της υγείας.

1. Φιλοσοφία.....	Σελ.6
2. Σκοπός	Σελ.7
3. Επιμέρους στόχοι	Σελ.7
4. Πληθυσμιακή ομάδα	Σελ.7
5. Μεθοδολογία	Σελ.8
6. Χρονική διάρκεια	Σελ.9
7. Περιοχή παρέμβασης	Σελ.9
8. Συνεργασίες	Σελ.9
9. Εφαρμογή στη τάξη	Σελ.9
10. Αξιολόγηση προγράμματος	Σελ.10
11. Θεματολογία προγράμματος.....	Σελ.10
12. Περιγραφή δραστηριοτήτων	Σελ.11
13. Ενότητα 1 ^η : Από το άτομο στην ομάδα	Σελ.11
14. Ενότητα 2 ^η : Συγκεντρώνομαι	Σελ.13
15. Ενότητα 3 ^η : Συνεργάζομαι	Σελ.15
16. Ενότητα 4 ^η : Επικοινωνώ	Σελ.19
17. Ενότητα 5 ^η : Αναγνωρίζω και Εκφράζω τα συναισθήματα μου.....	Σελ.22
18. Ενότητα 6 ^η : Διαχειρίζομαι τον θυμό μου	Σελ.25
19. Ενότητα 7 ^η : Διαχειριζόμαστε τις συγκρούσεις	Σελ.29
20. Ενότητα 8 ^η : Ο εαυτός μου και οι άλλοι	Σελ.32
21. Ενότητα 9 ^η : Αποδεχόμαστε τη διαφορετικότητα του άλλου.....	Σελ.35
22. Ενότητα 10 ^η : Μαθαίνοντας να κάνουμε σωστές επιλογές...	Σελ.39
23. Ενότητα 11 ^η : Πλοηγούμαστε με ασφάλεια στο διαδίκτυο...	Σελ.42
24. Ενότητα 12 ^η : Λειτουργούμε ως ομάδα και στο εξωτερικό περιβάλλον	Σελ.44
25. Ενότητα 13 ^η : Κλείνουμε το πρόγραμμα – Ας δούμε τι κερδίσαμε.....	Σελ.46
26. Βιβλιογραφία	Σελ.48
27. Παραρτήματα	Σελ.49

«Εγώ & Εσύ... Δυναμώνουμε Μαζί»

Πρόγραμμα ενίσχυσης κοινωνικών & προσωπικών δεξιοτήτων για την πρόληψη των εξαρτητικών συμπεριφορών

Φιλοσοφία

Το σχολείο μετά την οικογένεια αποτελεί έναν σημαντικό χώρο διαπαιδαγώγησης των παιδιών, μέσα στον οποίο τα παιδιά διαμορφώνουν τις προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητες. Ο ρόλος των γονιών και των εκπαιδευτικών αποδεικνύεται πολύ σημαντικός ως προς τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και την υποστήριξη των παιδιών σε στάσεις και συμπεριφορές που προάγουν και προστατεύουν τη σωματική και την ψυχική τους υγεία.

Οι εκπαιδευτικοί, ως βασικοί λειτουργοί της σχολικής κοινότητας καλούνται να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες στη τάξη τους, που θα ενισχύσουν τις παραπάνω δεξιότητες συμβάλλοντας έτσι στην ψυχοκοινωνική ωριμότητα των παιδιών. Επομένως, ο «δάσκαλος» μετά το γονιό λειτουργεί ως πρότυπο μέσα από τη δική του στάση και συμπεριφορά.

Σύγχρονες μελέτες και έρευνες αναδεικνύουν τη συμβολή των σχολικών προγραμμάτων πρόληψης στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και στην ενίσχυση της ψυχικής τους υγείας. Επιβεβαιώνουν ότι η συστηματική εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης στα σχολεία, τα οποία στοχεύουν στην εκπαίδευση των μαθητών σε δεξιότητες ζωής προβληματίζουν περισσότερο τη στάση των νέων απέναντι στην εξάρτηση (ουσίες, τζόγος, διαδίκτυο).

Με βάση την εμπειρία των προηγούμενων ετών, στο Κέντρο Πρόληψης Αχαΐας, από την υλοποίηση των προγραμμάτων πρόληψης σε μαθητές δημοτικού, έχουμε διαπιστώσει ότι υπάρχει ανάγκη να υποστηριχθούν οι μαθητές σε δεξιότητες ζωής. Συγκεκριμένα, η συνεργασία, η επικοινωνία, η αποδοχή της διαφορετικότητας, η αναγνώριση και η έκφραση των συναισθημάτων, η διαχείριση σύγκρουσης, η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και ο τρόπος λήψης αποφάσεων σε καταστάσεις πίεσης ή επιρροής αποτελούν σημαντικές δεξιότητες στη διαμόρφωση μιας συγκροτημένης προσωπικότητας.

Η τελική διαμόρφωση του προγράμματος «Εγώ & Εσύ.. Δυναμώνουμε Μαζί» έχει γίνει έπειτα από σχεδιασμούς βιωματικών δραστηριοτήτων, δοκιμές, υλοποιήσεις και αξιολογήσεις. Μέσα από την πρακτική του εφαρμογή στη τάξη σταδιακά το πρόγραμμα εξελισσόταν, βασιζόμενο στην αλληλεπίδραση των στελεχών πρόληψης με τους μαθητές οι οποίοι έδιναν τα ερεθίσματα για τη δόμηση και το εμπλουτισμό του. Εξίσου σημαντικές και χρήσιμες για την δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού ήταν οι διαπιστώσεις των εκπαιδευτικών, καθώς μέσα από την βιωματική εκπαίδευση του προγράμματος και τον τρόπο εφαρμογής στη τάξη, μετέφεραν την εμπειρία και τις γνώσεις τους.

Σκοπός

Το εκπαιδευτικό υλικό «Εγώ & Εσύ... Δυναμώνουμε Μαζί» είναι ένα πρόγραμμα αγωγής υγείας και έχει ως σκοπό την προαγωγή της ψυχικής υγείας των παιδιών μέσα από την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη.

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η ενίσχυση της προσωπικότητας, των κοινωνικών δεξιοτήτων και των διαπροσωπικών σχέσεων των μαθητών, ώστε να έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και στις δυνάμεις τους για την αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων, χωρίς να καταφεύγουν σε συμπεριφορές που βλάπτουν την σωματική και ψυχική τους υγεία.

Επιμέρους στόχοι

Βασικός στόχος του προγράμματος είναι η διαμόρφωση ενός κλίματος συνεργασίας και επικοινωνίας μέσα στην τάξη τόσο μεταξύ των μαθητών, όσο και μεταξύ των μαθητών με τον εκπαιδευτικό. Είναι σημαντικό για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος να δημιουργηθούν συνθήκες ασφάλειας και εμπιστοσύνης που θα επιτρέπουν σε όλους την έκφραση απόψεων, σκέψεων και συναισθημάτων.

Ένας δεύτερος στόχος είναι τα παιδιά να μπουν σε μια διαδικασία διερεύνησης του εαυτού τους (δεξιότητες, ικανότητες, δυνατότητες, αδυναμίες), οριοθέτησης των σχέσεων τους με τους άλλους (τρόποι επικοινωνίας, διαχείριση συγκρούσεων, αποδοχή της διαφορετικότητας, έκφραση συναισθημάτων, ενίσχυση της προσωπικής επιλογής) και υιοθέτησης στάσεων, αξιών και συμπεριφορών που τους αντιπροσωπεύουν.

Ένας τρίτος στόχος του προγράμματος είναι η ενημέρωση & ευαισθητοποίηση των παιδιών σε θέματα που αφορούν την εξάρτηση από τις νόμιμες εξαρτησιογόνες ουσίες (αλκοόλ, κάπνισμα) και το διαδίκτυο, καθώς επίσης και η υιοθέτηση υγιών στάσεων και συμπεριφορών στα παραπάνω.

Πληθυσμιακή ομάδα

Το πρόγραμμα είναι με τέτοιο τρόπο σχεδιασμένο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες παιδιών ηλικίας από 6-12 ετών. Οι δραστηριότητες του προγράμματος με την κατάλληλη προσαρμογή μπορούν να εφαρμοστούν σε όλους τους μαθητές από τη πρώτη έως και την έκτη τάξη του δημοτικού.

Το παιδί στη συγκεκριμένη ηλικία ξεκινά την πορεία του στο δημοτικό σχολείο έχοντας πετύχει ως ένα βαθμό την ωριμότητα σε τέσσερις βασικούς τομείς της κινητικής και σωματικής ωριμότητας, της νοητικής ικανότητας, της ψυχοσυναισθηματικής ωρίμανσης και της κοινωνικής δεξιότητας. Κατά τη διάρκεια της σχολικής ζωής, το παιδί ανακαλύπτει τον εαυτό του, διαμορφώνει την προσωπικότητα και την ταυτότητα του προσπαθώντας να κατακτήσει μια θέση στη μικρή κοινωνία που λέγεται σχολείο.

Ειδικότερα, οι μαθητές που βρίσκονται στην ηλικία της προ-εφηβείας (τελευταίες τάξεις του δημοτικού), βιώνουν έντονες συναισθηματικές διακυμάνσεις καθώς αμφιταλαντεύονται ανάμεσα στη δεδομένη –ως τώρα– εικόνα που έχουν για τον εαυτό τους (αυτή του παιδιού) και στη νέα εικόνα που προσπαθούν να διαμορφώσουν (αυτή του εφήβου). Σε αυτή την ηλικία αναζητούν μέσα από την περιέργεια και τη δοκιμή τα

στοιχεία εκείνα που θα τα βοηθήσουν να διαμορφώσουν την προσωπική τους ταυτότητα.

Μεθοδολογία

Ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζεται το πρόγραμμα είναι βιωματικός, ξεφεύγοντας από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας στην τάξη. Σύμφωνα με την θεωρία της βιωματικής μάθησης, δίνεται έμφαση στο σημαντικό ρόλο που παίζει η εμπειρία στη διαδικασία της μάθησης καθώς και στους δεσμούς που αναπτύσσονται μεταξύ της σχολικής τάξης, της καθημερινής ζωής των παιδιών και της κοινωνικής πραγματικότητας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο αμερικανός φιλόσοφος J. Dewey 100 χρόνια πριν «Μόνο ότι δέχτηκες με τη ψυχή σου, αυτό μόνο μαθαίνεις και αυτό ενσωματώνεις στη ζωή σου και το χαρακτήρα σου».

Η αξιοποίηση της ομαδοσυνεργατικής προσέγγισης αποτελεί βασικό εργαλείο για την υγιή ανάπτυξη των σχέσεων στη σχολική κοινότητα. Αρκετοί ερευνητές (π.χ. Slavin 1981, Cochran 1989) υποστηρίζουν ότι είναι ένα αποτελεσματικό σύστημα μάθησης για όλους τους μαθητές, τόσο τους προχωρημένους όσο και τους πιο αδύνατους. Οι Johnson & Johnson (1992) θεωρούν ότι η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, κάτω υπό ορισμένες συνθήκες, αφενός συμβάλλει στην ακαδημαϊκή επίδοση των παιδιών, αφετέρου ενισχύει την ψυχική υγεία και τις διαπροσωπικές σχέσεις τους.

Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία ενθαρρύνει την εμπλοκή των ίδιων των μαθητών στη μαθησιακή διδασκαλία καθώς μαθαίνουν μέσα από τη συλλογική συνεργασία (σκέψη, δράση και καθοδήγηση όχι μόνο του δασκάλου αλλά και των άλλων μελών της ομάδας τους). Με αυτόν τον τρόπο, προσφέρει στα παιδιά, ένα πλαίσιο αυθεντικής επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης του νοήματος. Επιπρόσθετα, καλλιεργεί τις αξίες και τις δεξιότητες της συνεργασίας, της διαλλακτικότητας και της διαπραγμάτευσης για την επίτευξη ενός κοινού στόχου. Συμπερασματικά, η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτών με συγκροτημένη ατομική και κοινωνική ταυτότητα, με δημοκρατικό ήθος αλλά και με κριτική σκέψη και ηθική και γνωστική αυτονομία. (Ματσαγγούρας 2000: 29-31, Levine 1990, Hamayan & Perlman 1990)

Σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος, τα παιδιά εργάζονται σε ζευγάρια ή σε μικρές ομάδες, μοιράζοντας τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τις εμπειρίες τους με τα υπόλοιπα παιδιά στην ολομέλεια του κύκλου.

Ανάλογα με την ενότητα της κάθε συνάντησης αξιοποιούνται βιωματικές δραστηριότητες και εκφραστικά μέσα που έχουν δοκιμαστεί στη διδακτική πράξη και έχουν αξιολογηθεί θετικά. Ενδεικτικά, κάποια από αυτά είναι ο καταγιγισμός ιδεών, τα παιχνίδια ρόλων, τα εικαστικά, η κίνηση, η δραματοποίηση, η αξιοποίηση της μουσικής, των παραμυθιών και προβολών ταινιών, οι δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης.

Στο σημείο αυτό, χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι κάθε βιωματική δραστηριότητα είναι καλό να πλασιώνεται από μια διαδικασία κριτικού αναστοχασμού. Είναι σημαντικό, στο τέλος της δραστηριότητας να δίνεται ο απαιτούμενος χρόνος στους μαθητές να συζητήσουν αυτό που βίωσαν και κατάλαβαν, πως ένιωσαν, τι έμαθαν και πως μπορούν να αξιοποιήσουν αυτή τη μάθηση, τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν, τις σκέψεις τους και πιθανές αλλαγές που θα έκαναν σε ενδεχόμενο επανάληψης της διαδικασίας.

Χρονική διάρκεια εκπαιδευτικού υλικού

Η διάρκεια του προγράμματος εκτείνεται σε 13δίδωρες διδακτικές συναντήσεις. Ωστόσο, στη πρακτική εφαρμογή του, κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να προσαρμόσει τη διάρκεια του προγράμματος με βάση τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά του κάθε τμήματος. Επιπρόσθετα, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να χωρίσει την κάθε ενότητα σε μικρότερες, αξιοποιώντας μέρος των δραστηριοτήτων χωρίς όμως να αλλάξει τη κανονική ροή του υλικού.

Περιοχή παρέμβασης

Το εκπαιδευτικό υλικό «Εγώ & Εσύ... Δυναμώνουμε Μαζί» εφαρμόζεται σε όλα τα δημοτικά σχολεία του Νομού Αχαΐας ως πρόγραμμα αγωγής υγείας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι εκπαιδευτικοί που το υλοποιούν στη τάξη τους να έχουν εκπαιδευτεί στο συγκεκριμένο υλικό από το Κέντρο Πρόληψης Αχαΐας, Καλλίπολις.

Το πρόγραμμα μπορεί να εφαρμοστεί:

- ο είτε εξ' ολοκλήρου από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς στο χώρο του σχολείου, με την υποστήριξη του ρόλου τους από τα στελέχη του Κέντρου Πρόληψης Αχαΐας
- ο είτε με την υλοποίηση ενοτήτων του προγράμματος στο χώρο του σχολείου, τόσο από τον εκπαιδευτικό - έχοντας τον βασικό ρόλο - όσο και από τα στελέχη του Κέντρου Πρόληψης.

Ορισμένες ενότητες του προγράμματος μπορούν να πραγματοποιηθούν, όπου κρίνεται χρήσιμο με βάση τις ανάγκες της κάθε τάξης και στο χώρο του Κέντρου Πρόληψης με επίσκεψη των μαθητών και εκπαιδευτικών κατόπιν συνεννόησης και γραπτού αιτήματος από τον εκπαιδευτικό και τον/την διευθυντή/ντρια του συγκεκριμένου σχολείου.

Συνεργασίες

Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο υλικό «Εγώ & Εσύ... Δυναμώνουμε Μαζί» καθώς και η υποστήριξη του ρόλου τους κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του υλικού στη τάξη τους, πραγματοποιείται από το Κέντρο Πρόληψης Αχαΐας σε συνεργασία με το Τμήμα Αγωγής Υγείας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας.

Εφαρμογή του προγράμματος στη τάξη

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ομαλή λειτουργία του προγράμματος, η παρέμβαση στη τάξη να υλοποιείται την ίδια μέρα και ώρα όσο είναι εφικτό.

Καθώς οι γονείς είναι τα πιο σημαντικά πρόσωπα των παιδιών ή οι «πρώτοι τους δάσκαλοι» σε θέματα ανάπτυξης της προσωπικότητας είναι σημαντικό να αναπτύξουμε μια –όσο το δυνατόν- καλή συνεργασία μέσα σε κλίμα αμοιβαίου σεβασμού και εμπιστοσύνης. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι να καταστήσουμε τους γονείς συμμετέχοντες στη διαδικασία. Αυτό μπορεί να γίνει με την ενημέρωσή τους πριν την έναρξη του προγράμματος. Είναι χρήσιμο να εξηγηθεί στους γονείς ο σκοπός και το περιεχόμενο ενός τέτοιου προγράμματος. Αυτό ευνοεί στη δημιουργία ενός κλίματος στην οικογένεια που λειτουργεί συμπληρωματικά στη δουλειά του σχολείου, ενώ

παράλληλα ενθαρρύνει τους γονείς να επικοινωνήσουν με τον εκπαιδευτικό του παιδιού τους και για θέματα προσωπικής ανάπτυξης ή συμπεριφοράς του παιδιού.

Είναι σημαντικό πριν εισάγουμε νέες έννοιες ή ενότητες να διευκρινίζουμε πως οι έννοιες που αναφέρουμε είναι κατανοητές από τα παιδιά. Τίποτα και καμία έννοια δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Ακόμα και όταν ξέρουμε την ερμηνεία, καθένας από εμάς μπορεί να κατανοεί κάτι με πολύ διαφορετικό τρόπο κι αυτό είναι σημαντικό να βρίσκεται στην επίγνωση του εκπαιδευτικού και της ομάδας.

Τέλος, ο εκπαιδευτικός φροντίζει να διαμορφώσει τη τάξη κατάλληλα για τη διευκόλυνση της ομαδικής διεργασίας. Έχουν τοποθετηθεί οι καρέκλες κυκλικά ώστε να υπάρχει χώρος κενός ανάμεσα στις καρέκλες (μπορεί να βάλει τα θρανία στην άκρη για λίγη ώρα). Αυτή τη διαδικασία μπορούν να την αναλάβουν οι μαθητές και να είναι συμφωνημένο για να κάνουν την προετοιμασία στο διάλειμμα πριν από την ώρα που θα εφαρμόζεται το πρόγραμμα.

Αξιολόγηση προγράμματος

Για το πρόγραμμα «Εγώ & Εσύ... Δυναμώνουμε Μαζί» προβλέπεται αξιολόγηση του αποτελέσματος και της διαδικασίας. Χορηγείται ερωτηματολόγιο πριν την εφαρμογή και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος τόσο στους εκπαιδευτικούς που το υλοποιούν όσο και στους μαθητές της τάξης που εφαρμόζεται. Επιπρόσθετα, στους εκπαιδευτικούς χορηγείται έντυπο εφαρμογής αξιολόγησης του προγράμματος.

Θεματολογία προγράμματος

1 ^η Ενότητα: Από το άτομο στην ομάδα
2 ^η Ενότητα: Συγκεντρώνομαι
3 ^η Ενότητα: Συνεργάζομαι
4 ^η Ενότητα: Επικοινωνώ
5 ^η Ενότητα: Αναγνωρίζω και Εκφράζω τα συναισθήματά μου
6 ^η Ενότητα: Διαχειρίζομαι το θυμό μου
7 ^η Ενότητα: Διαχειριζόμαστε τις συγκρούσεις
8 ^η Ενότητα: Ο εαυτός μου και οι άλλοι
9 ^η Ενότητα: Αποδεχόμαστε τη διαφορετικότητα του άλλου
10 ^η Ενότητα: Μαθαίνοντας να κάνουμε σωστές επιλογές
11 ^η Ενότητα: Μαθαίνοντας να πλοηγούμαστε με ασφάλεια στο διαδίκτυο
12 ^η Ενότητα: Λειτουργούμε ως ομάδα και στο εξωτερικό περιβάλλον
13 ^η Ενότητα: Κλείνουμε το πρόγραμμα – Ας δούμε τι κερδίσαμε

Περιγραφή δραστηριοτήτων

Το περιεχόμενο και οι δραστηριότητες δεν είναι διαμορφωμένα σε συναντήσεις, αλλά σε ενότητες και αυτό γιατί κάποιες ομάδες μπορεί να χρειαστεί να αφιερώσουν λιγότερο ή περισσότερο χρόνο σε κάποια θέματα ανάλογα με τις ανάγκες. Οι δραστηριότητες κάθε ενότητας όμως, καλό είναι να γίνουν με τη σειρά που είναι καταγεγραμμένες.

1η Ενότητα: Από το άτομο στην ομάδα

Επιμέρους στόχοι ενότητας:

- ο Να εξοικειωθούν οι μαθητές με πιο απλούς τρόπους συνεργασίας (δυάδα) ώστε, να διαμορφωθεί καλή βάση για τη συνοχή στην ομάδα
 - ο Να εξοικειωθούν με τον ομαδικό τρόπο δουλειάς
- ο Να ενισχυθεί η αίσθηση της εμπιστοσύνης και της ασφάλειας μέσα στην ομάδα.

Καθισμένοι στον κύκλο :

- ο Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά την ημέρα και την ώρα που θα υλοποιείται το συγκεκριμένο πρόγραμμα.
- ο Ο εκπαιδευτικός τονίζει στα παιδιά ότι κατά τη διάρκεια του προγράμματος θα κάθονται σε κύκλο.
- ο Γίνεται μια συζήτηση για τις πιθανές διαφορές που βλέπουν από πριν, δηλαδή όταν κάθονταν στα θρανία τους σε σύγκριση με τώρα που κάθονται στον κύκλο.
- ο Προτείνεται να συζητηθεί πώς νιώθουν αυτήν την στιγμή & τι παρατηρούν.
- ο Κατόπιν, συζητείται η διαδικασία που θα ακολουθήσουν Ο εκπαιδευτικός στο πρόγραμμα και τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσουν για να δουλέψουν μέσα στην ομάδα (χωρισμός της ομάδας σε υποομάδες, διάλογος, βιωματικές ασκήσεις – παιχνίδια)

1η Δραστηριότητα: Γνωριζόμαστε- Συνεργαζόμαστε

Χειραψίες

- ο Βάζουμε να ακούγεται ένα ήρεμο μουσικό κομμάτι και προτείνουμε στους μαθητές της ομάδας να σηκωθούν και **να περπατήσουν ήρεμα μέσα στον κύκλο χωρίς να μιλάνε.**
- ο Με **το πρώτο χτύπημα** που ακούγεται, αρχίζουν να βλέπουν τους άλλους χωρίς να τους μιλάνε. Όποιον συναντάνε **τον χαιρετούν με χειραψία χωρίς λόγια.**
- ο Με **το δεύτερο χτύπημα**, οι μαθητές αρχίζουν να χαιρετιούνται μεταξύ τους **κοιτάζοντάς τους στα μάτια** με όποιον τρόπο επιθυμούν και **συστήνονται με το μικρό τους όνομα.**

Συνεργασία σε δυάδες (Γεια σου, θέλεις να...;)

- ο Ο εκπαιδευτικός προτείνει στους μαθητές να γίνουν **δυάδα** με κάποιον που δεν γνωρίζουν καλά και βλέποντάς τον νιώθουν οικεία και θέλουν να τον γνωρίσουν περισσότερο. Δίνεται η οδηγία σε όλες τις **δυάδες:**
- ο Να μοιραστούν **μια καλή στιγμή που τους έρχεται στο μυαλό είτε από το σχολείο είτε από το σπίτι.** Κάτι, δηλαδή που όταν το θυμούνται τους έρχεται μια γλυκιά ανάμνηση.

Συνεργασία σε μικρές ομάδες

- ο Στη συνέχεια όλες οι δυάδες προσπαθούν να βρουν άλλη μια δυάδα και **γίνονται μικρές ομάδες (τετράδες)**. Στη μικρή ομάδα παρουσιάζει ο καθένας το ταίρι του και περιγράφουν ή δείχνουν τη δραστηριότητα που έκαναν μαζί.
- ο Δίνεται η οδηγία να **συζητήσουν «Τι χρειάζομαι για να νιώσω καλά σε μια συνεργασία / σε μια ομάδα»**;
- ο Τέλος, η κάθε τετράδα διαλέγει μια δραστηριότητα (σαν κλήρωση) από το **«κουτί δραστηριοτήτων»**. *Από πριν έχει προετοιμαστεί ένα κουτί μέσα στο οποίο έχει χαρτάκια με δραστηριότητες, με το θέμα της συνεργασίας, που μπορούν να γίνουν σε ζευγάρια: (π. χ ζωγραφική, κατασκευή, συζήτηση, παντομίμα, κλπ.)*
- ο Ο εκπαιδευτικός δίνει σε κάθε **τετράδα** τις εξής οδηγίες:
 1. Να δώσει **ένα όνομα στην υποομάδα της**
 2. Να **επιλέξει έναν τρόπο με τον** οποίο θα παρουσιάσει στην ολομέλεια αυτά που συζητήσαν για τη συνεργασία. (π.χ. πως θα συμβόλιζαν μια καλή συνεργασία)

Παρουσίαση στη μεγάλη ομάδα- Ολομέλεια

- ο **Γίνεται παρουσίαση** των μικρών ομάδων και των έργων τους στην ολομέλεια.

2η Δραστηριότητα: Η συμφωνία της ομάδας για τη συνεργασία

- ο Αφού ακουστούν όλες οι απόψεις, ο εκπαιδευτικός κάνει μια **ανακεφαλαίωση** αυτών που ανακοινώθηκαν από τις ομάδες και ακολουθεί **συζήτηση για τη συνεργασία στην ομάδα**.
 - ο Πώς μου φαίνονται αυτά που ακούστηκαν από τις άλλες ομάδες;
 - ο Τι από όλα αυτά που άκουσα, **θέλω να ισχύει στην ομάδα μου** για να νιώθω καλά;
 - ο **Τι από αυτά μπορώ εγώ να προσπαθήσω να κάνω;**
- ο **Τα παιδιά και ο εκπαιδευτικός συμφωνούν** σε αυτά που θέλουν να ισχύουν για την ομάδα τους ώστε να νιώθουν καλά όταν συνεργάζονται μέσα στην ομάδα.
- ο Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται ένα είδος **συμβολαίου**.

3η Δραστηριότητα: Κλείσιμο Συνάντησης

Ιστορία με «όλους»

- ο Λίγο πριν ολοκληρωθεί η συνάντηση ο εκπαιδευτικός **λέει μια ιστορία** (αυτοσχεδιάζει) που **περιλαμβάνει όλα τα ονόματα** των συμμετεχόντων της ομάδας.

Το Βιβλίο της ομάδας.

- ο Ο εκπαιδευτικός έχει ήδη κατασκευάσει από μεγάλα χαρτόνια ένα **«βιβλίο»** όπου κάθε σελίδα-χαρτόνι έχει σαν τίτλο το θέμα κάθε συνάντησης. Έτσι, έχουμε ένα φύλλο για κάθε συνάντηση.
- ο Στο **εξώφυλλο** του βιβλίου έχει γραφτεί το όνομα της ομάδας ή του προγράμματος.
- ο Ο εκπαιδευτικός κάνει έναν **παραλληλισμό μεταξύ της εμπειρίας** που έχουν από την συνάντηση με τις εμπειρίες που παίρνουν διαβάζοντας ένα βιβλίο. Μένει τώρα να γεμίσουν οι σελίδες του βιβλίου από τα συναισθήματα των μελών της ομάδας.
- ο Ακούγεται μουσική, τοποθετούνται στο κέντρο του κύκλου χαρτάκια post it και στυλό, ο **καθένας γράφει στο χαρτάκι μια σκέψη ή ένα συναίσθημα** που έχει από τη συνάντηση και το κολλάει στην σελίδα της συνάντησης

2η Ενότητα: Συγκεντρώνομαι

Επιμέρους στόχοι ενότητας:

- Να εξασκηθούν στη διαδικασία της συγκέντρωσης.
- Να εντοπίσουν τρόπους που τους βοηθούν να συγκεντρωθούν.

1η Δραστηριότητα: Αλάτι-Πιπέρι

- Ο εκπαιδευτικός ξεκινά, **κάνοντας κάποιες κινήσεις** και εξηγεί στα παιδιά ότι όταν λέει τη λέξη «αλάτι», εκείνα θα πρέπει να επαναλαμβάνουν την κίνηση. Όταν λέει τη λέξη «πιπέρι» θα πρέπει να μένουν ακίνητοι. Όποιο παιδί μπερδεύεται, χάνει τη σειρά του και παίζει μετά από δύο γύρους.
- Στη συνέχεια **παίρνουν το ρόλο του εκπαιδευτικού** όποια παιδιά θέλουν με τη σειρά.

2η Δραστηριότητα: Τα διάσημα ζευγάρια

- Τα παιδιά σηκώνονται και ο εμψυχωτής κολλάει με χαρτοταινία στην **πλάτη** του κάθε παιδιού από **μια κάρτα με ένα όνομα**.
- Το κάθε παιδί θα πρέπει να **βρει κάποιον ώστε να του περιγράψει ποιος είναι χωρίς όμως να αποκαλύψει το όνομα** που κρύβεται στην πλάτη.
- Αφού τελειώσει η διαδικασία αυτή, μετά στην ολομέλεια **το κάθε παιδί θα παρουσιάσει το τσίρι του**.

Τομ - Τζέρι	Πέππα - Τζορτζ
Έλσα - Άννα	Μίκυ - Μίνυ
Δίας - Ήρα	Τζίτζικας-Μέρμηγκας
Μπάτμαν - Σπάϊντερμαν	Μπεν - Χόλυ

3η Δραστηριότητα: Μένω συγκεντρωμένος/ Ενοχλώ

- Ο ένας θα προσπαθεί να **μείνει συγκεντρωμένος** σε κάτι ενώ ο άλλος θα προσπαθεί να του **αποσπάσει την προσοχή** με διάφορους τρόπους.
- Όταν ο εκπαιδευτικός θα δώσει το σήμα, θα **αλλάξουν ρόλους**.

Ερωτήματα:

- Πώς νιώσατε στον κάθε ρόλο;
- Πώς καταφέρατε να μείνετε συγκεντρωμένοι;
 - Σας ήταν εύκολο ή δύσκολο;
- Σας έχει συμβεί ποτέ να σας ενοχλεί κάποιος ή κάτι ενώ θέλετε να μείνετε συγκεντρωμένοι σε κάτι άλλο;
- Τι κάνετε συνήθως σε αυτές τις περιπτώσεις;

4η Δραστηριότητα: Μουσικός κανόνας

- Τα παιδιά φτιάχνουν **3 μικρότερες ομάδες** και όλοι μαζί επιλέγουν ένα **τραγούδι** που να το ξέρουν όλοι να το τραγουδούν.
- Η **1^η ομάδα** ξεκινάει να τραγουδάει και όταν **φτάσει σε ένα σημείο** του τραγουδιού που θα έχει συμφωνηθεί από πριν, **ξεκινάει το ίδιο τραγούδι και η 2^η ομάδα**. Ενώ η **1^η ομάδα** **συνεχίζει** να τραγουδάει κανονικά.

- Όταν φτάσει και η 2^η ομάδα στο ίδιο σημείο, ξεκινάει να τραγουδά και η 3^η ομάδα ενώ οι δύο προηγούμενες συνεχίζουν τη μελωδία τους.
- Έτσι, τραγουδούν και οι 3 ομάδες ταυτόχρονα το ίδιο τραγούδι αλλά διαφορετικό μέρος του τραγουδιού, προσπαθώντας να μείνουν συγκεντρωμένοι στη δική τους μελωδία.

Αν η άσκηση δυσκολεύει τους μαθητές, επιμένουμε κάνοντας περισσότερη εξάσκηση μέχρι να τα καταφέρουν. Πχ. Το δοκιμάζουμε αρκετές φορές μόνο με εναλλαγή δύο ομάδων και μετά και με Τρίτη.

5^η Δραστηριότητα: Κλείσιμο Συνάντησης

Διαδικασία χαλάρωσης «Παίρνω – Δίνω ενέργεια»

- Ο εκπαιδευτικός μαζί με τα παιδιά στέκονται όρθιοι σε κύκλο και ενώ παράλληλα ακούγεται κάποιο μουσικό ορχηστρικό κομμάτι ακολουθούν τις παρακάτω οδηγίες:
«Λυγίζουμε ελαφρά τα γόνατα και πατάμε καλά τα πόδια στη γη... Χαλαρώνουμε τη λεκάνη και τους ώμους... Κλείστε σιγά - σιγά τα μάτια σας... Πιάστε τα χέρια των διπλανών σας με την αριστερή παλάμη καθενός είναι στραμμένη προς τα πάνω και τη δεξιά προς τα κάτω. Φανταστείτε τη ροή της ενέργειας να κινείται στον κύκλο από αριστερά προς τα δεξιά... Νιώστε την ενέργεια που παίρνετε από αριστερά σας και τη δίνετε δεξιά σας.

Ξεφυλλίζοντας το βιβλίο της τάξης μας

- Τοποθετούνται στο κέντρο του κύκλου χαρτάκια post-it και στυλό, το κάθε παιδί γράφει μια σκέψη ή ένα συναίσθημα από τη συνάντηση, το κολλάει στην σελίδα και κάθεται στη καρέκλα του.

3η Ενότητα: Συνεργάζομαι

Επιμέρους στόχοι ενότητας:

- ο Να εξασκηθούν στη συνεργασία
- ο Να εντοπίσουν στοιχεία που διευκολύνουν ή δυσκολεύουν μια συνεργασία
 - ο Να αναγνωρίσουν τα οφέλη της συνεργασίας.
 - ο Να προβληματιστούν για το πότε χρειάζεται η συνεργασία
- ο Να εντοπίσουν στάσεις και συμπεριφορές που διευκολύνουν τη συνεργασία και ενισχύουν την καλή λειτουργία της ομάδας.

1η Δραστηριότητα : Παιχνίδι με μπαλόνια και μουσική

- ο Οι συντονιστές προτείνουν στους συμμετέχοντες να σηκωθούν και να δημιουργήσουν έναν κύκλο.
- ο Με την βοήθεια της μουσικής πετάνε ένα μπαλόνι στον **κύκλο** και οι συμμετέχοντες καλούνται να παίξουν με αυτό πετώντας το ο ένας στον άλλον χωρίς να τους πέσει κάτω. Σταδιακά οι συντονιστές ρίχνουν και δεύτερο μπαλόνι, τρίτο, τέταρτο. Σκοπός του παιχνιδιού είναι να συνεργαστούν έτσι ώστε να μην πέσει κάτω κανένα μπαλόνι.
- ο Στο τέλος τα μπαλόνια είναι τόσα ώστε να δημιουργηθούν τυχαία **δυάδες**.
- ο Στη **δυάδα** οι συμμετέχοντες χρειάζεται να τα διατηρήσουν στον αέρα, ακουμπώντας τα με οποιοδήποτε σημείο του σώματος τους (χέρια, αγκώνες, γόνατο, κοιλιά) σαν να είναι τα σώματα τους προέκταση των μπαλονιών.
- ο Περπατάνε κρατώντας το μπαλόνι με το ένα δάχτυλο, μόνο με τους αγκώνες, με την κοιλιά, με τα γόνατα, ακουμπώντας το κεφάλι τους. Οι συντονιστές προτείνουν κάθε δυάδα να βρει άλλες δύο δυάδες και να σχηματίσουν μια **ομάδα**.

2η Δραστηριότητα : Το τραίνο με τα μπαλόνια

- ο Τα παιδιά **φτιάχνουν 3 μικρότερες ομάδες** αποτελούμενες από 5-6 παιδιά, ανάλογα το συνολικό αριθμό.
- ο Τα παιδιά μπαίνουν σε 3 διαφορετικές σειρές, το ένα πίσω από το άλλο. Σε **κάθε ομάδα** δίνονται **φουσκωμένα μπαλόνια** τόσα ώστε να υπάρχει ένα **ανάμεσα από κάθε παιδί**.
- ο Έτσι, τα μπαλόνια βρίσκονται ανάμεσα στα σώματα των παιδιών. Τα παιδιά θα πρέπει να **κρατήσουν** τα μπαλόνια **χωρίς** να χρησιμοποιήσουν τα **χέρια τους**.
- ο Στη συνέχεια, προτείνουμε στις ομάδες, να **περπατήσουν στο χώρο** χωρίς να **πέσει κάτω κανένα μπαλόνι**.
- ο Αν από κάποια ομάδα πέσει το μπαλόνι, **προσπαθούν να το σηκώσουν** και συνεχίζουν.

Ερωτήματα:

- ο Τί σας διευκόλυνε ή τι σας δυσκόλεψε στο να πετύχετε το στόχο σας;
- ο Χρειάστηκε να επικοινωνήσετε με διαφορετικό τρόπο για να συνεργαστείτε σε σχέση με τις προηγούμενες δραστηριότητες;

3η Δραστηριότητα: Τα Γαϊδουράκια σε συνεργασία

- ο Ο εκπαιδευτικός έχει τις 6 εικόνες που φτιάχνουν την «ιστορία με τα γαϊδουράκια» και 1 εικόνα (για τον ίδιο, με τα κομμάτια σε σειρά)

- ο Ο εκπαιδευτικός δίνει σε 6 παιδιά (με τυχαίο τρόπο) από ένα κομμάτι πάζλ(εικόνα της ιστορίας) και τους προτείνει να τοποθετήσουν έτσι τα κομμάτια-εικόνες, ώστε να φτιάχνεται μια ιστορία από την αρχή ως το τέλος.
- ο Αφού τοποθετηθούν οι εικόνες στη σωστή σειρά, κάποιο άλλο παιδί περιγράφει την ιστορία που βλέπει στις εικόνες με δικά του λόγια.
- ο Κατόπιν, γίνεται συζήτηση με αφορμή την ιστορία με τα γαϊδουράκια. Πως είδαν την συνεργασία που είχαν μεταξύ τους, αν υπήρχε κάτι που τα δυσκόλεψε, πως σκεφτόταν αρχικά το καθένα, τι έγινε στο τέλος, τι πήγε καλά τελικά.

4η Δραστηριότητα: Γέφυρα Συνεργασίας

- ο Φτιάχνουμε τις καρέκλες βάζοντας τις δίπλα-δίπλα σχηματίζοντας με αυτόν τον τρόπο μια γέφυρα.
- ο Ο εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά να ανέβουν πάνω στις καρέκλες όρθια έτσι ώστε το κάθε παιδί να είναι πάνω στην δική του καρέκλα.
- ο Γίνεται η συμφωνία πως, για να παίξουν αυτό το παιχνίδι τα παιδιά θα πρέπει να ακολουθήσουν τις οδηγίες ακριβώς, ώστε να είναι ασφαλή πάνω στις καρέκλες. Οι οδηγίες είναι: *«Στεκόμαστε ήρεμοι πατώντας και με τα δύο πόδια ανοιχτά στο κέντρο της καρέκλας και δεν πάμε ούτε πολύ μπροστά ούτε πολύ πίσω, (ώστε να είναι μοιρασμένο το κέντρο βάρους).*
- ο Ο εκπαιδευτικός λέει στους μαθητές να φανταστούν πως εκεί, κάτω από τα πόδια τους υπάρχει βαθιά θάλασσα που κολυμπούν καρχαρίες, πιράνχας και άλλα πολλά μικρά και μεγάλα επικίνδυνα ψάρια που ανυπομονούν να πέσει κάτι στη θάλασσα για να το φάνε και πως εκεί που τελειώνουν και ξεκινούν οι καρέκλες τους υπάρχει στεριά και τους ρωτά να πουν αν έχουν καμιά ιδέα για το τι μπορεί να αναπαριστούν οι καρέκλες τους, στις οποίες στέκονται.
- ο Αφού τα παιδιά πουν ότι βρίσκονται πάνω σε μια γέφυρα, ο εκπαιδευτικός συνεχίζει την «αφήγηση» της ιστορίας λέγοντας ότι αυτή η γέφυρα είναι μαγική και πως για να μείνει στέρεα, χρειάζεται όλοι όσοι στέκονται πάνω της να είναι τοποθετημένοι με αλφαβητική σειρά σύμφωνα με το μικρό τους όνομα.
- ο Στόχος της ομάδας είναι να συνεργαστούν μεταξύ τους προκειμένου να μουν στη σωστή σειρά χωρίς να πέσει κανένα μέλος της ομάδας γιατί σε αυτή την περίπτωση, η γέφυρα θα γκρεμιστεί και θα πέσει όλη η ομάδα.
- ο Βασική προϋπόθεση για να πετύχουν την αποστολή τους είναι να βοηθήσουν ο ένας τον άλλον & να συνεργαστούν.
- ο Αφού έχει συζητηθεί ποιος πρέπει να πάει στην αρχή θα πρέπει κάθε φορά να μετακινείται ένα παιδί και όχι όλοι μαζί για να αποφύγουν το ενδεχόμενο να πέσουν από την γέφυρα.

Ερωτήματα:

- ο Πώς σας φάνηκαν οι δύο προηγούμενες δραστηριότητες;
- ο Σας δυσκόλεψε ή σας διευκόλυνε κάτι ώστε να πετύχετε την αποστολή που είχατε;
- ο Πώς νιώθετε που χρειάστηκε να συνεργαστείτε όλοι μαζί για να πετύχετε κάτι;

5η Δραστηριότητα: Αγκώνες και καραμέλες

- ο Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές ότι θα παίξουνε ένα παιχνίδι στο οποίο θα υποκριθούν όλοι πως δεν μπορούν να λυγίσουν τους αγκώνες τους.
- ο Δίνουμε σε όλα τα παιδιά καραμέλες και τους ρωτάμε: «πως θα καταφέρετε να φάτε την καραμέλα σας χωρίς να λυγίσετε τους αγκώνες σας»;

- Όλη η ομάδα θα πρέπει να βρει τρόπο να φάει τις καραμέλες.

Η λύση είναι να τεντώσουν όλοι το χέρι που έχει την καραμέλα και με αυτόν τον τρόπο να «ταΐσουν» το διπλανό τους ή αυτόν που είναι απέναντί τους.

6η Δραστηριότητα : Οι κρίκοι συνεργασίας

- Ο συντονιστής χωρίζει τους συμμετέχοντες σε μικρότερες ομάδες. Σε κάθε ομάδα δίνεται από ένα κρίκο και σε κάθε μέλος της ομάδας από ένα καλαμάκι.
- Στόχος του παιχνιδιού είναι ο κρίκος να περάσει από όλους τους συμμετέχοντες μέσα από το καλαμάκι του κάθε συμμετέχοντα.

7η Δραστηριότητα : Φτιάχνουμε μικρότερες ομάδες ανάλογα με το χρώμα

- Ο εκπαιδευτικός χωρίζει την ομάδα σε 4 μικρότερες ομάδες ανάλογα με το χρώμα.
- Ρωτάει με την σειρά τα τέσσερα πρώτα παιδιά να πουν ένα χρώμα που τους αρέσει & σύμφωνα με αυτά τα χρώματα χωρίζονται και οι υποομάδες. π.χ. ομάδα ροζ, ομάδα κόκκινη, ομάδα μπλε, ομάδα πράσινη

8η Δραστηριότητα: ...& μόνοι ...& μαζί

- Ο εκπαιδευτικός δίνει την εξής οδηγία:
- Όλες οι ομάδες θα σκεφτούν δραστηριότητες που ο καθένας κάνει μόνος του (πχ. Γράφω, κοιμάμαι, σκέφτομαι κλπ) και δραστηριότητες που χρειάζονται συνεργασία (πχ. τραγουδάμε στη χορωδία, παίζουμε ένα ομαδικό άθλημα, φροντίζουμε την αίθουσα της τάξης μας, παίρνουμε αποφάσεις κλπ.)
- Οι δύο ομάδες θα ασχοληθούν με τα στοιχεία που διευκολύνουν και τα στοιχεία που δυσκολεύουν όταν δουλεύει κάποιος μόνος του. Δηλαδή τι πιστεύουν ότι πετυχαίνει καλύτερα κάποιος όταν δουλεύει μόνος του & ποιες είναι οι δυσκολίες. Ο εκπαιδευτικός, προκειμένου να βοηθήσουν τους τονίζουν να παρατηρήσουν τις τρεις πρώτες εικόνες με τα γαϊδουράκια να προσπαθεί το καθένα μόνο του προκειμένου να φάει.
- Οι δύο άλλες υποομάδες ασχολούνται με τα στοιχεία που διευκολύνουν και τα στοιχεία που δυσκολεύουν όταν δουλεύει κάποιος μαζί με άλλους. Δηλαδή τι πιστεύουν ότι καταφέρνουν καλύτερα όταν δουλεύουν ομαδικά και ποιες είναι οι δυσκολίες. Τονίζεται επίσης να παρατηρήσουν τις τρεις τελευταίες εικόνες με τα γαϊδουράκια να προσπαθούν να συνεργαστούν για να φάνε.
- Όταν τελειώσουν όλες οι ομάδες, ανακοινώνουν όσα συζήτησαν στην ολομέλεια και ακολουθεί συζήτηση.

9η Δραστηριότητα: Κλείσιμο Συνάντησης

Η πρόταση της ομάδας μας

- Ο εκπαιδευτικός δίνει στην κάθε υποομάδα ένα μέρος του λόγου: *Ρήμα, Ουσιαστικό, επίθετο, επίρρημα, αντωνυμία,*
- Η κάθε ομάδα θα πρέπει να βρει μια λέξη που να είναι αυτό το μέρος του λόγου και να τους εκφράζει για τη συγκεκριμένη συνάντηση.
- Με αυτό τον τρόπο, σχηματίζεται η πρόταση της ομάδας για τη συνάντηση.

Ξεφυλλίζοντας το βιβλίο της τάξης μας

Τοποθετούνται στο κέντρο του κύκλου χαρτάκια post-it και στυλό, το κάθε παιδί **γράφει** μια σκέψη ή ένα συναίσθημα από τη συνάντηση, το κολλάει στην σελίδα και κάθεται στη καρέκλα του.